

Total No. of Printed Pages—15

24E—EDUC

2 0 2 4

EDUCATION

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

ALLOTMENT OF MARKS

Q. No. 1 carries 1 mark each	:	$1 \times 12 = 12$
Q. No. 2 carries 2 marks each	:	$2 \times 12 = 24$
Q. No. 3 carries 4 marks each	:	$4 \times 10 = 40$
Q. No. 4 carries 6 marks each	:	$6 \times 4 = 24$
		Total = 100

(2)

1. Give short answer as directed (any twelve) : 1×12=12

নিৰ্দেশানুসৰি চমু উত্তৰ দিয়া (যি কোনো বাৰটা) :

নিৰ্দেশানুযায়ী সংক্ষেপে উত্তৰ দাও (যে কোনো বাৰোটি) :

সুন্দ' ফিননায় লিৰ (জায়খিজায়া মনজিনৈ) :

- Fill in the blanks :
- খালী ঠাই পূৰ কৰা :
- শূন্যস্থান পূৰণ কৰো :
- লাঁদাঁ জায়গা আৰুঁ খালাম :

(a) The Latin word 'Duco' means _____.

লেটিন ভাষাৰ 'Duco' শব্দৰ অৰ্থ হৈছে _____।

ল্যাটিন ভাষাৰ 'Duco' শব্দটিৰ অৰ্থ হল _____।

লেটিন ৰাবনি 'Duco' সোদোবনি আঁথিয়া জাদোঁ _____।

(b) John Dewey considered education as a 'tri-polar' process and these three poles are student, teacher and _____.

জন ডিউইয়েৰে শিক্ষাক 'ত্ৰি-পক্ষীয়' পদ্ধতি হিচাপে অভিহিত কৰিছে আৰু এই তিনিটা পক্ষই শিক্ষার্থী, শিক্ষক আৰু _____ক সামৰি লয়।

জন ডিউই শিক্ষাকে 'ত্ৰি-পক্ষীয়' পদ্ধতি হিচাবে অভিহিত কৰেছেন এবং এই তিনটি পক্ষ হল শিক্ষার্থী, শিক্ষক এবং _____।

জন ডিউইয়া সোলোঁথাইখৌ 'মোনথাম মিরু' গোনাঁ লামা হিসাবে গনায়থিদোঁ আরো বে मोनथाम मिरुवा फरायसा, फोरोगिरि आरो _____।

(3)

(c) The chief advocator of individual aim of education was _____.

শিক্ষাৰ ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক লক্ষ্যৰ মুখ্য পৃষ্ঠপোষক আছিল _____।

শিক্ষাৰ ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক লক্ষ্যৰ মুখ্য পৃষ্ঠপোষক ছিলেন _____।

সোলোঁথাইনি গাবাৰি থাংখিনি গাহাই _____।

(d) Hero-worshipping is the characteristic of _____ period.

বীৰপূজা হৈছে _____ কালৰ বৈশিষ্ট্য।

বীৰপূজা হল _____ কালৰ বৈশিষ্ট্য।

জোহোলাব সিৰিনায়া জাদোঁ _____ সমনি আৰুথাই।

(e) Animism is an important characteristic of _____ period.

সৰ্বপ্ৰাণবাদিতা হৈছে _____ কালৰ এটা উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য।

সৰ্বপ্ৰাণবাদিতা হল _____ কালৰ একটা উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য।

জুনাদআৰিয়া জাদোঁ _____ সমনি মৌনসে মখ'জাথাব আৰুথাই।

(f) Computer was first invented by _____ between 1791 to 1871.

১৭৯১ৰ পৰা ১৮৭১ চনৰ ভিতৰত _____ য়ে পোনপ্ৰথম কম্পিউটাৰ আৱিষ্কাৰ কৰিছিল।

১৭৯১ থেকে ১৮৭১ সালের মধ্যে _____ সৰ্বপ্ৰথম কম্পিউটাৰ আৱিষ্কাৰ কৰেছিলেন।

1791-1871 মাযথাইনি গেজেৰাব _____ আ গিৰিয়ৈ কম্পিউটাৰখৌ সঁদাননা দিহুনদৌমৌন।

(4)

(g) The English word 'psychology' is derived from _____ language.

ইংৰাজীৰ 'psychology' শব্দটো _____ ভাষাৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে।

ইংৰাজি 'psychology' শব্দটি _____ ভাষা থেকে উৎপন্ন হয়েছে।

ইংৰাজীনি 'psychology' সোদোৰা _____ ৰাবনিফ্ৰায় সোমজিৰ্দোঁ।

(h) The English word 'emotion' is derived from the Latin word _____.

আবেগৰ ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ 'emotion' শব্দটো লেটিন ভাষাৰ _____ শব্দৰ পৰা আহিছে।

আবেগ-এৰ ইংৰাজি প্ৰতিশব্দ 'emotion' শব্দটি ল্যাটিন ভাষাৰ _____ শব্দ থেকে এসেছে।

ইংৰাজী 'emotion' সোদোৰা লেটিন ৰাবনি _____ সোদোৰনিফ্ৰায় ফৈৰ্দোঁ।

• Answer in 1 word or sentence :

• এটা শব্দ বা বাক্যত উত্তৰ দিয়া :

• একটি শব্দ বা বাক্যে উত্তৰ দাও :

• মোনসে সোদোৰ এৰা ৰাথ্ৰায়াব ফিননায় হো :

(i) "Education is the natural, harmonious and progressive development of man's innate powers." Who said this statement?

“মানুহৰ অন্তৰ্নিহিত শক্তিৰ স্বাভাৱিক সু-সামঞ্জস্য আৰু প্ৰগতিশীল বিকাশেই হ'ল শিক্ষা।” এই উক্তিটো কাৰ ?

“মানুহৰ অন্তৰ্নিহিত শক্তিৰ স্বাভাৱিক সু-সামঞ্জস্য এবং প্ৰগতিশীল বিকাশই হল শিক্ষা।” এই উক্তিটি কাৰ ?

“মানসিনি ফৈফানায় সোলোখৌ মিথিগায়াৰি, খৌসে আরো আঁথি গোনাं জৌগাহোনাযানো জাৰ্দো সোলোখা।” বে বুথিয়া সোরনি?

(5)

(j) "Destiny of the nation is being shaped in her classroom." Which Education Commission remarked this statement?

“এটা জাতি বা এখন দেশৰ ভাগ্য বিদ্যালয়ৰ শ্ৰেণীকোঠাসমূহত গঢ় লয়।”
কোনখন শিক্ষা আয়োগে এই মন্তব্য দিছিল ?

“একটি জাতি বা একটি দেশের ভাগ্য বিদ্যালয়ের শ্ৰেণীকোঠাগুলিতে গড়ে ওঠে।”
কোন শিক্ষা আয়োগ এই মন্তব্য প্রদান করেছিল ?

“मोनसे हारि एबा गंसे हादरनि इयुना फरायसालिनि थाखो खथायाव साजाय जायो।”
माबे सोलौथाइ आयग (Commission)आ बे बुंथिखौ होदौमोन?

(k) What is the full form of CD-ROM?

CD-ROMৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো কি ?

CD-ROM-এৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটি কী ?

CD-ROM আৰু মহা মা?

(l) In which year was the University Grants Commission established?

বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগ কোন চনত গঠন কৰা হৈছিল ?

বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগ কোন সালে গঠন কৰা হৈছিল ?

मुलुगसौलौसालि अनसुंथाइ आयग (University Grant Commission)खौ माबे मायथाइयाव गायसननाय जादौमोन?

(m) Write the full form of NCERT.

NCERT ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো লিখা।

NCERT-ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটি লেখো।

NCERT নি আৰু মহাৰত্নী লি।

(6)

(n) Who first developed the sociometric method?

কোনে পোনপ্রথম সমাজমিতিক পদ্ধতিটোৰ বিকাশ ঘটাইছিল ?

কে সৰ্বপ্রথম সমাজমিতিক পদ্ধতিটোৰ বিকাশ ঘটয়েছিলেন ?

সোৱ গিব্বিসিন সমাজ বিজিৰসং আদৰনি জীগানায় জাহোৰ্দোমোন?

(o) What is illusion?

ভ্ৰান্ত প্ৰত্যক্ষ কাক বোলে ?

ভ্ৰান্ত প্ৰত্যক্ষ কাকে বলে ?

সায়ামায়া মাখৌ বুভো?

2. Answer any *twelve* of the following questions :

2×12=24

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো বাৰটাৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নগুলিৰ যে কোনো বাৰোটিৰ উত্তৰ দাও :

গাহায়নি সৌলুফোৱনি জায়খিজায়া মোনজিনৈ ফিননায় লিৰ :

(a) What do you mean by formal education?

আনুষ্ঠানিক শিক্ষা বুলিলে তুমি কি বুজা ?

আনুষ্ঠানিক শিক্ষা বলতে তুমি কী বোঝ ?

খান্থি লেখা সোলোঁথাই বুভোব্লা নোঁ মা বুজियो?

(b) "Education is a life-long process." Explain.

“শিক্ষা হৈছে এক জীৱনজোৰা প্ৰক্ৰিয়া।” ব্যাখ্যা কৰা।

“শিক্ষা হলো একটা জীৱনব্যাপী প্ৰক্ৰিয়া।” ব্যাখ্যা কৰো।

“সোলোঁথাইয়া জাদোঁ মোনসে জিত জোবজাসে মাবনেম।” ৰেখেব।

(7)

(c) What is infancy?

শৈশৱকাল কাক বোলে ?

শৈশবকাল কাকে বলে ?

খুদিয়া সম মাখৌ বুভো?

(d) Write two differences between growth and development.

বৃদ্ধি আৰু বিকাশৰ মাজত থকা দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

বৃদ্ধি এবং বিকাশের মধ্যে দুটি পাৰ্থক্য লেখো।

দেৱনাথ আৰো জৌগানায়নি গেজেৱাৰ থানাথ মোননৈ ফাৱাগ লিৱ।

(e) Write two important conditions of a science laboratory established in school.

এখন বিদ্যালয়ত স্থাপন কৰা এটা বিজ্ঞান পৰীক্ষাগাৰৰ প্ৰয়োজনীয় দুটা চৰ্ত লিখা।

একটি বিদ্যালয়ে স্থাপন কৰা একটি বিজ্ঞান পৰীক্ষাগাৰেৰ দুটি প্ৰয়োজনীয় শৰ্ত লেখো।

গংসে ফাৱাথসালিয়াব গাথসননাথ গংসে বিগিয়ান আনজাদসালিনি গোনাং জানাথ মোননৈ ৱাদাঃ লিৱ।

(f) Write two characteristics of computer.

কম্পিউটাৰৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

কম্পিউটাৰেৰ দুটি বৈশিষ্ট্য লেখো।

কম্পিউটাৰনি মোননৈ আখুথাঃ লিৱ।

(8)

(g) What is experience curriculum?

অভিজ্ঞতাভিত্তিক পাঠ্যক্রম কাক বোলে ?

অভিজ্ঞতাভিত্তিক পাঠ্যক্রম কাকে বলে ?

রোগীথি বিথায়ারি ফরাফারি মাখৌ বুডো?

(h) Write two functions of District Institute of Education and Training (DIET).

জিলা শৈক্ষিক আৰু প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান (DIET)ৰ দুটা কাৰ্য লিখা ।

জেলা শৈক্ষিক এবং প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান (DIET)-এৰ দুটি কাজ লেখো ।

সোলোঁথাই আৰো ফোরোঁথাইনি জিলায়্যারি ফসংথান (DIET)নি মোননৈ খামানি লিৰ।

(i) What is educational psychology?

শিক্ষা-মনোবিজ্ঞান কাক বোলে ?

শিক্ষা-মনোবিজ্ঞান কাকে বলে ?

সোলোঁথাইয়্যারি গোসৌ বিগিয়ান মাখৌ বুডো?

(j) Write two merits of experimental method.

পৰীক্ষণ পদ্ধতিৰ দুটা সুবিধা লিখা ।

পৰীক্ষণ পদ্ধতিৰ দুটি সুবিধা লেখো ।

আনজাদারি আদবনি মোননৈ মুলাম্ফা লিৰ।

(9)

(k) Write two differences between Psychology and Educational Psychology.

মনোবিজ্ঞান আৰু শিক্ষা-মনোবিজ্ঞানৰ মাজত থকা দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

মনোবিজ্ঞান এবং শিক্ষা-মনোবিজ্ঞানের মধ্যে দুটি পাৰ্থক্য লেখো।

गोसो बिगियान आरो सोलौंथाइयारि गोसो बिगियाननि गेजेराव थानाय मोननै फाराग मख'।

(l) Write two functions of spinal cord.

মেৰুমজ্জাৰ দুটা কাৰ্য লিখা।

মেৰুমজ্জাৰ দুটি কাজ লেখো।

मेरु दिहंनि मोननै खामानि मख'।

(m) What is stimulus?

উদ্দীপক কাক বোলে ?

উদ্দীপক কাকে বলে ?

दुंखांहोग्रा माखौ बुडो?

(n) Write two functions of pituitary gland.

শোষক গ্ৰন্থিৰ দুটা কাৰ্য লিখা।

পিটুইট্যারি গ্ৰন্থিৰ দুটি কাজ লেখো।

सोबग्रा बिथोब (Pituitary gland)नि मोननै खामानि मख'।

(o) What is Serampore Trio?

শ্ৰীৰামপুৰ ত্ৰয় কাক বোলে ?

श्रीरामपुर त्रयी कাকে বলে ?

Serampore Trio माखौ बुडो?

(10)

3. Answer any ten of the following questions : 4×10=40

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো দহটাৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নগুলিৰ যে কোনো দশটিৰ উত্তৰ দাও :

गाहायनि सौलुफोरनि जायखिजाया मोनजि फिननाय हो :

(a) Write four strengths of individual aim of education.

শিক্ষাৰ ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক লক্ষ্যৰ চাৰিটা সবলতা লিখা ।

শিক্ষাৰ ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক লক্ষ্যৰ চাৰিটা সবলতা লেখো ।

सोलोथाइनि गावारि थांखिनि मोनरै बोलो मख' ।

(b) Discuss the relation between Education and Philosophy.

শিক্ষা আৰু দৰ্শনৰ মাজত থকা সম্বন্ধ আলোচনা কৰা ।

শিক্ষা এবং दर्शनेर मध्ये सम्वन्ध आलोचना करो ।

सोलोथाइ आरो सानथौ बिद्यानि गेजेराव थानाय सोमोन्दोखौ सावराय ।

(c) Write four important characteristics of childhood.

बाल्याकालर चारिंटा गुरुत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्य लिखा ।

बाल्याकालेर चारिंटा गुरुत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्य लेखो ।

गथ'सा समनि मोनरै गोनांथार आखुथाइ मख' ।

(d) Write four psycho-physical needs of adolescent.

কৈশোৰৰ চাৰিটা মনোদৈহিক প্ৰয়োজন লিখা ।

কৈশোৰেৰ চাৰিটা মনোদৈহিক প্ৰয়োজন লেখো ।

लाइमोननि मोनरै गोसो देहायारि गोनांथि मख' ।

(11)

(e) Write four advantages of E-mail.

ই-মেইলৰ চাৰিটা সুবিধা লিখা।

ই-মেল-এৰ চাৰটি সুবিধা লেখো।

ই-মেইলনি মনৰ্নৈ খাবু মখ'।

(f) Discuss the role of teacher as a motivator.

অভিপ্ৰেৰক হিচাপে শিক্ষকৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

অভিপ্ৰেৰক হিসেবে শিক্ষকেৰ ভূমিকা আলোচনা কৰো।

গোসোফুদুংগিৰি হিসাবে ফোৰোগিৰিনি বিফাবখৌ সাবৰায়।

(g) Write four objectives of co-curricular activities.

সহ-পাঠ্যক্ৰম কাৰ্যসূচীৰ চাৰিটা উদ্দেশ্য লিখা।

সহ-পাঠ্যক্ৰম কাৰ্যসূচীৰ চাৰটি উদ্দেশ্য লেখো।

লোব্বা ফৰাফাৰি মাবফাৰিনি মনৰ্নৈ বিথাংখি মখ'।

(h) Discuss the scope of educational psychology.

শিক্ষা-মনোবিজ্ঞানৰ পৰিসৰ আলোচনা কৰা।

শিক্ষা-মনোবিজ্ঞানেৰ পৰিসৰ আলোচনা কৰো।

সোলোঁথাই গোসো বিগিয়াননি সিমা এৰা নুসহৰনাযখৌ সাবৰায়।

(i) Why should a teacher study psychology? Discuss.

এজন শিক্ষকে কিয় মনোবিজ্ঞান অধ্যয়ন কৰা প্ৰয়োজন? আলোচনা কৰা।

একজন শিক্ষকেৰ মনোবিজ্ঞান অধ্যয়ন কৰা কেন প্ৰয়োজনীয়? আলোচনা কৰো।

সাৰে ফোৰোগিৰিয়া মানো গোসো বিগিয়ান ফৰায়সনায়া গোনাং? সাবৰায়।

(j) Discuss the main parts of a brain.

মস্তিষ্কৰ প্ৰধান ভাগসমূহ আলোচনা কৰা।

মস্তিষ্কেৰ প্ৰধান ভাগসমূহ আলোচনা কৰো।

মেলেমনি গাহাই বাহাগোফোৰখৌ সাবৰায়।

(12)

(k) Write four educational significance of drives.

প্ৰেৰণাৰ চাৰিটা শৈক্ষিক বিশেষত্ব লিখা ।

প্ৰেৰণাৰ চাৰিটা শৈক্ষিক বিশেষত্ব লেখো ।

इसिद्धारि बोलोनि मोनरै सोलौथाइयारि जुनियाथि मख' ।

(l) Write four characteristics of habit.

অভ্যাসৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লিখা ।

অভ্যাসেৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য লেখো ।

हुदानि मोनरै आखुथाइ लिर ।

(m) Write a short note on Gurukul system.

গুৰুকুল প্ৰথাৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখা ।

গুৰুকুল প্ৰথাৰ উপৰে একটা সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো ।

गुरुकुल बिख्रान्थिनि सायाव सुंद'यै लिर ।

(n) Write a short note on the Charter Act of 1813.

১৮১৩ চনৰ চাৰ্টাৰ আইনৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখা ।

১৮১৩ সালৰ চাৰ্টাৰ আইনেৰ উপৰে একটা সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো ।

1813 मायथाइनि सारि आयेननि सायाव सुंद'यै लिर ।

(o) Write four characteristics of basic education.

বুনিয়াদী শিক্ষাৰ চাৰিটা বিশেষত্ব লিখা ।

বুনিয়াদী শিক্ষাৰ চাৰিটা বিশেষত্ব লেখো ।

गुदि सोलौथाइनि मोनरै नेमख्रान्थि मख' ।

(13)

4. Answer any *four* of the following questions : 6×4=24

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নগুলিৰ যে কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ দাও :

गाहायनि सौलुफोरनि जायखिजाया मोनर्रैनि फिननाय लिर :

(a) What is non-formal education? Discuss the differences between formal and non-formal education.

2+4=6

অনৌপচাৰিক শিক্ষা কাক বোলে? আনুষ্ঠানিক আৰু অনৌপচাৰিক শিক্ষাৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যসমূহ আলোচনা কৰা।

অনানুষ্ঠানিক শিক্ষা কাকে বলে? আনুষ্ঠানিক এবং অনানুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ মध्ये পাৰ্থক্যগুলি আলোচনা কৰো।

गोरा नडि खान्थि लेखा सोल्लोथाइ माखौ बुडो? खान्थि लेखा सोल्लोथाइ आरो गोरा नडि खान्थि लेखा सोल्लोथाइनि गेजेराव थानाय फारागफोरखौ सावराय।

(b) What is vocational education? Discuss the importances of vocational aim of education. 2+4=6

বৃত্তিমুখী শিক্ষা কাক বোলে? শিক্ষাৰ বৃত্তিমুখী লক্ষ্যৰ প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ আলোচনা কৰা।

বৃত্তিমুখী শিক্ষা কাকে বলে? শিক্ষাৰ বৃত্তিমুখী লক্ষ্যৰ প্ৰয়োজনীয়তাগুলি আলোচনা কৰো।

जिउ राहा सोल्लोथाइ माखौ बुडो? सोल्लोथाइनि जिउ राहा थांखिनि गोनांथिफोरखौ सावराय।

(14)

- (c) Write two personal qualities of a teacher. Discuss the challenges before a teacher in the new context. 2+4=6

এজন শিক্ষকৰ দুটা ব্যক্তিগত গুণ লিখা। নতুন পৰিস্থিতিত এজন শিক্ষকৰ সন্মুখত দেখা দিয়া প্ৰত্যাহ্বানসমূহ আলোচনা কৰা।

একজন শিক্ষকৰ দুটি ব্যক্তিগত গুণ লেখো। নতুন পৰিস্থিতিতে একজন শিক্ষকৰ সন্মুখীন হওয়া প্ৰতিকূলতাসমূহ আলোচনা কৰো।

সাৰ্শে ফোৰোগিৰিনি মৌননৈ গাবাৰি গুনফোৰখৌ মখ'। গৌদান থাসাৰিয়াব সাৰ্শে ফোৰোগিৰিনি সিজাডাব নুজানায় মোগা-মোগিফোৰখৌ সাবৰায়।

- (d) Write two objectives of the University Grants Commission. Discuss the power and functions of the University Grants Commission. 2+4=6

বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ দুটা উদ্দেশ্য লিখা। বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ক্ষমতা আৰু কাৰ্যসমূহ আলোচনা কৰা।

বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ দুটি উদ্দেশ্য লেখো। বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ক্ষমতা এবং কাৰ্যসমূহ আলোচনা কৰো।

মুলুগসোলৌসালি অনসুঁথাই আয়গনি মৌননৈ ব্ৰিথাংখি মখ'। মুলুগসোলৌসালি অনসুঁথাই আয়গনি গৌহৌ আৰৌ হাবাফোৰখৌ সাবৰায়।

- (e) What is instinct? Discuss the common methods or devices of modification of instinct. 1+5=6

প্ৰবৃত্তি কাক বোলে? প্ৰবৃত্তি পৰিশোধনৰ সাধাৰণ পদ্ধতি বা কৌশলসমূহ আলোচনা কৰা।

প্ৰবৃত্তি কাকে বলে? প্ৰবৃত্তি পৰিশোধনৰ সাধাৰণ পদ্ধতি বা কৌশলগুলি আলোচনা কৰো।

জোনোমাৰি আখুথাই মাখৌ বুডৌ? জোনোমাৰি আখুথাই ফোসাবনায় আদব এৰা সোলোফোৰখৌ সাবৰায়।

(15)

(f) In which year was Wood's Despatch published?
Discuss the recommendations of Wood's Despatch.

1+5=6

কোন চনত উডৰ ঘোষণাপত্ৰ প্ৰকাশ কৰা হৈছিল? উডৰ ঘোষণাপত্ৰৰ পৰামৰ্শাৱলী আলোচনা কৰা।

উড-এৰ ঘোষণাপত্ৰ কোন সালে প্ৰকাশ কৰা হৈছিল? উড-এৰ ঘোষণাপত্ৰৰ পৰামৰ্শাৱলী আলোচনা কৰো।

মাৰ্বে মাথুথিয়াব উডনি ফোসাবলাই ফোসাবনাথ জাৰ্দোমোন? উডনি ফোসাবলাইনি বোসোনফোরনি সোমোন্দৈ সাবৰায়।

***